

Iacobi Menochij

C. de fideiussu. stricti iuris, non se extat ad maiorem sumnam, quam ad promissam. l. quidquid astringenda est, de verb. oblig. & scribunt doctores ibi, & accedunt Se. cinis sen. in consil. 18. col. 1. lib. 1. Decius in consil. 43. nu. 8. in consil. 55. col. 1. & in consil. 697. nu. 2. & 3. & Parisius in consil. 32. nu. 9. & 10. lib. 1. cūm dixerunt t̄ stipulationem intelligi, vt facta est, & ideo nō admittere extēsiōnēm de re ad rem, nec de persona ad personam, nec de casu ad casum. Et à fortiori confert, 23 quod fideiussor, t̄ qui in iudicio fideiussi de iudicato soluendo pro certa summa, vel causa, non teneat vltra sumnam illam, vel causam. l. cūm apud ff. iudicatum solui, & post alios scribunt Alcia. in resp. 102. num. 4. Craueta in consil. 287. nu. 1. Vincentius Fracus in decil. 208. & Thelaurus in decil. 202. nu. 12. certum erit Littam fideiussisse pro Bassu pro summa illa centenariorum sex millium aris, & stanei vendita à Placentia Bassu anno 1575. die 6. mensis Maij tantummodo; & non pro illa vendita diei noni mensis Martij eiusdem anni, qua fuit centenariorum quatuor mille, & quinque centum. Et proprieat illa iudicialis confessio facta à Litta anno 1580. mense Februario, respōdendo petitionibus Placentiae, quod fideiussor exirebit Bassi, intelligitur de fideiussione prædicta pro illa summa centenariorum sex millium. Imo si dixisset, se pro duabus illis venditionibus fideiussisse, appareret confessio erronea, & non attendenda, ex quo chygraphum à Litta scriptum, & à Placentia acceptatum, approbatumq; manifestè ostendat contrarium. Errare tamen autem probari, quando demonstratur, rem alteri se habere, scribunt omnes in L. error. C. de iuris, & facti ignor. Nec repugnat quod dicitur in motiuis, Littam confessum fuisse, se fideiussisse pro omni summa aris, & stanei recepta à Pelizzono nomine Bassi, dū ipse Litta admisit, & approbavit cum Bassu libros receptionum dicti Pelizzoni. Nam responderet primo, approbationem dictorum librorum Pelizzoni factam singula singulis referendo, hoc est, Bassus approbavit pro ea quantitate, quam emerat: Litta verò pro illa, pro qua fideiusserat, scilicet pro sex millibus centenariis. Respondetur & secundò, confessionem factam à Litta, approbando libros, & calculos fuisse factam anno 1590. arque ita post octo annos à die, quo Seluatorinus emit dictum redditum Cameralē, quo fit vt dicta Litta confessio t̄ nocere minimè possit dicto Seluatorino. Ita in specie, & claris his terminis decidit Surdus in decisione 256. numero 8. qui multis comprobavit. Et accedunt Craueta in consil. 482. numero 5. lib. 3. Pancirolius in consil. 96. nu. 4. Surdus in decisione 72. numero 9. & Hundede. in consil. 17. numero 21. lib. 2. allegati in motiuis. Constat itaque, Littam fideiussisse pro Bassu erga Placentiam pro summa sex millium centenariorum aris, & stanei tantū, cuius pretium fuit librarum ducentum quinquaginta octo mille. Placentia autem accepit à Bassu libras quatuor centum octingenta millia, & quingenta octua ginta nouem: sicuti calculator Rulca attestatus est sua in relatione. Quæ quidem pecunia quantitas confertur soluta t̄ à Bassu prius, & ante omnia in causam diuiriorem, nempe pro qua exitit fideiussor Litta; sicuti probant. l. 1. & l. 4. in fine, ff. de solutio. & scribunt doctores, quos retuli, & sectus sum in lib. 2. de arbitriis iudicium. casu 493. numero 8. & in commentarijs de presumptionibus lib. 3. præsumpt. 136. numero 8.

Quarò admissio citra veri præiudicium, quod Litta Bassi fideiussor promiserit, arque intercesserit pro ipso Bassu pro omni emptione aris, & stanei à eis empti à dicto Placentia; adhuc tamē dicendum est, sententiam latam pro ipso Placentia non esse exequendam

- 1 Caducitatē non posse declarari in emphyteusi profana, nisi post triennium.
- 2 Canonem legitimè fuisse solutum teneri emphyteutam probare.
- 3 Canonem nulli nisi directo solui debere, vel habenti speciale mandatum.
- 4 Depositum ut profit deponenti, fieri debere integrè, suo tempore, & suo loco.
- 5 Depositum non fieri die feriata in honorem Dei.
- 6 Caducitatē non existari, nisi fiat depositum integrè.
- 7 Depositum causa existāde caducitatē, fieri debere per mandatarium speciale.
- 8 Mandatum ad soluendum non probari ex verbali productione.
- 9 Emphyteutam soluendo partem canonis, non emitare caducitatē.
- 10 Canonem à pluribus debitum diuīsim per particulas solutum pro anno, non stringi ad existādam caducitatē.
- 11 Caducitatē locum non esse ubi ex cursu triennij unius anni saltē census solutus est.
- 12 Caducitatē ob pacta non seruata, non dici possum.
- 13 Caducitatē declarationem non esse odio possum.
- 14 Secretarium Senatus teneri ad damna ob dolum adhibitum circa Decreta Senatus.
- 15 Damni occasionem dantem, ad damnum teneri.

F A

Consilium MCLXXXVII.

161

FACTI SPECIES.

Anno 1476. die 7. Iulij Dominicus, & fratres de Cisate in emphyteusim perpetuam concesserunt Alexandro Vicecomiti, & alijs duas partes ex tribus totius territorij Albaredi, ultra, & citra Padum agri Papensis, sub annua prestacione libra rum 250. soluendarum in quolibet festo Paschalis Resurrectionis, incipiendo primam solutionem in festo Paschatis anni 1477. adistro pacto his verbis scripto.

Item conuenerunt, quod si prædictus D. Alexander conductor, & emphyteuta, vt supra, cessauerit, in solutione prædicti facti libellarij per annos duos continuos post aliquem terminum soluendi, quin integrè soluerit dictum factum libellarij, vt supra, quod cadat, & cedidisse intelligatur à praesenti investitura, &c.

Præsupponitur etiam, maiorem partem istius facti, nempe pro summa libra. 155. 10. peruenisse in Italianum de Platibus, qui à Comitibus Scaramucis successoribus dicti Alexandri primi inuestiti successerunt, recognitus fuit, medianibus multis solutionibus dicti canonis.

Anno 1601. die 20. Novembri, prædicti Comites, soluerunt (sic ipsi afferunt) Bosio procuratori dictorum de Platibus libras octuaginta nouem cum dimidia, causa dicti canonis, & pensionis.

Anno 1602. 8. Febrarij. Ludovicus, & fratres de Platibus heredes dicti Iuliani, vendiderunt Praesidi Menochio, dictū factū libellarij lib. 155. 10. fecerunt & etiam ceſionē de summa libra. 440. 10. sibi debita per dictas Scaramucias, occasione factorum annorum duorum, & mensū decem citrā curforum usque ad diem dictę vēditionis, nēpē pro annis 1600. 6. 1. & mensib⁹ decem, cursis à festo Paschatis 1601. usque ad diem 8. Febrarij 1602. quo celebratus fuit contractus dicta vēditionis, & demum ceſionem fecerunt de iure proteſtandi caducitatē contradictos Comites, & prout latius in dicto instrumento vēditionis continetur.

Eodem anno 1602. die 27. Martij, Ioannes Maria Balconus procurator Comitum Scaramuciarum fecit depositum coram Pretore Papia, citato Ioanne Francisco Bosio procuratore fratribus de Platibus, obtulit libras. Sexaginta sex.

Eodem anno, die 28. Martij mandato Cap. Iust. inſante Praeside, denunciatur prædictis Comitibus Herculio, & Alphonso, ac Iuliae Vicecomitibus Scaramucis, emphyteusis acquisitione, & ceſiones prædictae.

Eodem anno die 2. Maij. Comites prædicti, mediante persona lo. Baptista Fabae eorum procuratoris, citato Praeside coram Cap. Iust. offerunt soluere lib. 155. 10. in causam, & pro solutione factorum annorum duorum, scilicet 1601. & 1602. computato tamen dicto deposito facto coram Praetore Papia, sub die 27. Martij eiusdem anni, & in contumaciam ipsius Praesidis dictas libras 155. 10. actu depoſuerunt.

Anno ipso 1602. 12. Iunij. Ioannes Menochius filius, & procurator dicti Praesidis petiit, citatis dictis emphytentis coram prædicto Gap, sibi concedi præceptum apprehendendi dicta bona emphyteutica, tanquam devoluta ad ipsum Praesidem, attenta caducitate causata, & protestata, ob non solutum canonem per tantum tempus, quod locus fuit ipsi caducitati; ex forma pactorum appositorum in dicto instrumento emphytentico.

Eodem die, Comites opposuerunt contra petitio- nem Praesidis, solutionem dictarum librarum 89. 10. & depositum lib. 66. cui quidem exceptione fuit replicatum nomine Praesidis, solutionem illam lib. 89. 10. ac etiam illud depositum lib. 66. multis de causis non prodeſſe dictis Comitis.

Nunc de pluribus dubitari contingit.

Primo ambiguit, an ex conuentione, & pacto inter dominum directi, & emphytentas, actum fue- rit, quod si emphyteuta cessauerit per triennium, vel potius per biennium in solutione canonis priuenterit suo iure?

Secundo dubitatur, an dicti Comites emphyteuta probauerint ritè, & recte solutiones canonis à se allegatas?

Tertio admissio curia veri præiudicium, quod Co- mites probauerint dictam solutionem, & dictum depositum; an ex eis emitare posset ipsi Comites emphytentis caducitatem?

Quarto admissio, quod per dictam solutionem, dictumq; depositum, tamquam factam separatim, emitare non posset dicti Comites priuationem emphyteusis, an saltē iungi simul, & (ut nostri lo- quuntur) coaceruari valeat ad constitendum solu- tionem unius anni, ut dici posset, ipsos Comites emphytentas non cessasse per biennium, sed per annum unum tantum?

Initium à Domino.

CONSILIVM MCLXXXVIII.

De prima dubitatione paucis agendum est, cùm clara sint verba conuentione, & parti sic scripta. Quod si prædictus D. Alexander conductor, & emphyteuta cessaue- rit in solutione prædicti facti libellarij per annos duos continuos post aliquem terminum soluendi, quin integrè soluerit, &c. Celsatio itaque biennalis sufficit, ad causandam caducitatem. Quo autem tempore incipiat currere hoc biennum, dubitatio aliqua videtur; quia illa verba, post aliquem terminum soluendi, vi- dentur includere annum iam decutsum solutionis fi- dae, quæ adhuc facta non sit: atque ita celsationem el- se debere triennalem. Sed verius est, dicta verba, post aliquem terminum soluendi, else sic exponenda, soluendi, hoc est solutionis facta: alioqui pactum nihil operaretur; cum iure communī fatis clare ficiū sit, in emphyteusi ſaculari, & priuata, requiri celsationē triennalem, vt declarari possit caducitas. ¶ l. 2. C. de iure emphyteuti. Et accedit, quod absurdā eſet interpretatione, & ad actum minimē deducibilis, si diceremus, biennum incipere debere currere post terminum soluendi, idest, non facta solutionis. Non enim ab actu

non

Iacobi Menochij

non factio incipere potest tempus non faciendo. Sed necesse est, ut præsupponatur aliquius actus existentia, ne ipse factum esse aliquam solutionem, ut ab eo termino incipiat currere cessatio solutionis, quæ si biennalis erit, locus erit caducitati. Et præterea, vel ex eo confirmantur prædicta, quod iam inter ipsos contrahentes conventionem fuerat his verbis. Promisit, & conuenit præfatus D. Conduktor dictis de Cistæ locatoribus, stipulantibus, & recipientibus libras ducentum quinquaginta Imperialium bonorum moneta. Mediolani currentis soluendorum in quolibet festo Pascha maioris Resurrectionis D.N. Iesu Christi; incipiendo primâ solutionem in dicto festo Pascha maioris anni cursu millefimi quingentisimū vigesimū sexti; ac deinde in antea omnianno in dicto festo Paschatis maioris, vt supra, &c. His claris verbis, statuerunt contrahentes plures terminos successivos facienda solutionis singulis annis: & propterea dum postmodum dixerunt, quod si per duos annos post aliquem terminum cessaret solui, significauerunt, quod siue cessasset emphyteuta post primum, vel secundum, vel tertium, & deinceps, per duos annos, priuaretur emphyteusi: Cum itaque nostro in casu ultima solutio facta à Comitibus emphyteusi facta fuerit anno 1599. in festo Paschatis Resurrectionis, quæ intelligitur facta pro anno 1598. iam decursu, sequitur dicendum, quod biennium cessationis incepit ab eo die Paschatis, atque ita primus annus sicq; terminus soluendi cedebat anno 1600. in festo Paschatis. Secundus terminus, sicq; annus cedebat anno 1601. in festo Paschatis Resurrectionis. Quod verò cessauerint Comites per duos hos annos à solutione canonis, & pensionis, nunc ostendemus.

- Secunda est dubitatio, an dicti Comites emphyteuti probauerint solutiones canonis tā se allegatas ritē, & rectē factas. Et quidem dicendum est; non probasse; sicut ad eos spectabat probare, ut post alios in specie affirmit Alex. in conf. 105. num. 1. lib. 3. & in conf. 131. nu. 2. Iaf. in l. 2. nu. 171. C. de iure emphyt. Ruius in conf. 57. nu. 2. lib. 4. Bero. in conf. 125. nu. 13. lib. 1. Iulius Clarus in §. emphyteufis. q. 10. in fine, & Decianus in conf. 92. nu. 6. in fine. lib. 3. Quod autem has solutiones non probauerint Comites, satis manifestum est. Nam duo ab eis deducta sunt ad faciendam probationem hanc, nempe solutionem quandam librarum octuaginta nouem cū dimidia tā anno 1601. die 20. Nouembris factam Bosio procuratori Platorum. Alterum est, quod, citato eodem Bosio anno 1602. die 27. Martij, depositerunt libras sexaginta sex apud Prætorem Papia. Prædicta solutio librarum octuaginta nouem non fuit probata; cum apoca illa, quæ asseritur scripta manu dicti Bosii procuratoris Platonum non fuerit recognita, & iustificata, sicut recognosci, & iustificari debuit, causa cognita, vocato Præside, ad quem post dictum anno 1601. titulo emptionis peruenit directum dominum huius emphyteusis. Rursus, solutio prædicta, si constaret facta, minus rectē facta esset, atque ita non prodest Comitibus; cum non appareat dictum Bosium habuisse speciale mandatum à Platibus tunc dominis directi; sicut res bona. ff. eo.
- 6 Castren. in l. in executione. §. item si ita. nu. 1. in fine. de verb. oblig.
- 7 Alexand. in eo. §. item si ita. nu. 5.
- 8 Imola in cap. posuit. nu. 47. de locato.
- 9 Iason in l. 2. nu. 14. q. 16. C. de iure emphyt.
- 10 Crotius in rep. l. 4. §. Caio. nu. 29. de verb. oblig.
- 11 Gozadinus in confilio 57. numero 15. & in conf. 69. numero 8.
- 12 Guilielmus Mainerius in l. imaginaria vēditio. nu. 2. de regulis iuris.

Guil-

Consilium MCLXXXVIII.

162

13 Guilielmus Redoanus in tract. de reb. eccl. non alie na. q. 18. de remissione mercedis. nu. 10.

14 Beroius in conf. 120. num. 17. lib. 1.

15 Natta in consilio 479. numero 7.

16 Tiraq. de retractu conuentio. S. 4. glo. 6. nu. 26. & in tract. de reb. exiguis. vers. quinquagesimo primo.

17 Rimina. iunior in §. 1. nu. 4. instit. de donatio. & in conf. 94. num. 2.

18 Rola. in conf. 17. num. 14. lib. 2.

19 Iulius Clarus. in §. emphyteufis. q. 8. vers. hoc autem de plano, &c. qui eti distinguit multos casus: attamen affirmat, quod quando pensio est magna quantitat, & solutio deest pro magna summa.

20 Decia. in conf. 92. num. 8. lib. 3.

21 Surdus in conf. 301. num. 91. lib. 3.

22 Bursatus in conf. 365. numero 9. & in consilio 429. num. 27. lib. 4.

Quarta, & ultima est dubitatio, admissa, qd dicta solutionem, dictumq; depositum, tanquam facta separatis euitare non possint, Comites priuatione emphyteufis; an saltem iungi simul, & (vt nostri loquuntur) coaceruari valeant ad constitendum solutionem vnius anni, vt dici possit, ipsos Comites emphyteutas non cessasse per biennium, sed per annum unum tantum? Et quidem dicendum est; iungi simul, & coaceruari non posse; sicuti in specie, & claris his terminis egregie scripturn reliquit Io. Andreas in additionibus Speculatorē in tit. de locato, seu de emphyteufi §. nunc aliqua. nu. 92. in additione incipiente. Hoc placet. versic. subdit autem, &c. cuius verba hæ sunt. Subdit autem (intelligit hic Guilielmum de Cuneo, quem suprà retulerat) quod sic collectum per alios solutum facit integrum pensionem vnius anni: puta tres erant fratres, & pensio duodecim denariorum: & duo triennio non soluerunt; tertius quolibet anno solvit quatuor denarios, & sic dominus habuit integrā vnius anni pensionem: res adhuc non incidet in commissum: quia non est cessatum per triennium, vt sic illa solutio recipiatur in diuorem, & grauem causam. ff. de solutio. in his. in princ. & l. cum ex pluribus. & C. eod. tit. 1. 1. Si autem illud sic collectum non facit vnius anni integrum pensionem: vt si erant quatuor heredes, & unus solvit singulis annis tres denarios, qui resultant in nouem tantum: tunc putat etiam partem soluentis incidere in commissum: cum sit differentia pœnae apposita in modum faciendo: & tunc cadit distinctione individuali ad individuum: quia locum non habet, cū est concepta in dando. de quo satis suprà de arbitrio. §. fin. vers. quid si plura. cum vers. seq. & ibi alia remissiones habentur. Hæ subtilitas mihi primo aspectu placuit, sed plenius meditando displicuit: quia secundum eam est dare, qd in duabus heredibus, uno bene soluente, nunquā res incidet in commissum. Fortius in tribus, cum duo solvūt in terminis, de quibus supra cū cēsus est duodecim denariorum: vnius duorum heredum, si bene solvit, in fine triennii erunt. xvij. denarij: & sic pluquā census vnius anni. Si sunt, tres, duobus bene soluentibus in fine cuiusq; triennij, perceptus erit integer census duorum annorum. Et sic nunquā erit dare in continuo triennio, qd census solutus non exceedat annum: & sic nugatoria essent quæstiones de vniico, qui solvit partem; de quo supra vers. 39. & versic. seq. & conf. 42. & in vers. 106. Et de pluribus, quoru alter non solvit, de quibus hic, & in sequentibus. Teneas igitur utrumque ius hoc voluisse; quod si labitur integrum, & continuum trienniū, in quo nullus integreret ipsius triennii census tā solutus, locus pœnae. Haec tenus Io. Andreas, quem secuti sunt Roma. in l. fraudati. in fin. ff. de publica. & vectigal. Iaf. in l. 2. nu. 56. versic. limita tamen mirabiliter, C. de iure emphyt. &

Nam responderetur, executores decreti necesse minime habuisse consulere Excellentissimum D. Gubernatorem, nec curare ab eo subscrivi liberations, postea quam decretum à Secretario editum erat dispositiuū solutionum fiendarum ab prædictis executoribus. Liberations enim subscrivi solēt à dicto Domino, quādo ab eo non est mandatum Secretario vt decretū faciat pro exigendis pecunijs, & propterē torus dolus totaq; culpa adscribenda est ipsi Secretario, qui suo de creto dolo & culpa conscripto causam primam & precipuum dedit damni postea Regio aerario illati: & consequenter ipse Secretarius tā rependere damnum tenetur; sicuti egregie docuit Bart. in l. verū. nu. 2. vers. quero pro rebus. ff. de furtis. dum declarando responsū illud, scripsit; quod & si is, qui libidinis causa ingressus est domum meretricis, relinquendo ostium apertum, causam præbuit furibus ingrediendi ipsum domū & suffurandi res meretricis, non tenetur actio.

ne